

Djuão kute memã pi'ôk kumrêx no'ôk ne ja.

Jejukôt ba djwýnhbê Djuão ne me kute Jeju marmã pi'ôk no'ôk ne. Arým kubêngê:tte ne arkum pi'ôk no'ôk ne kum ar abên kam kum,

—Ikra ar, akmere ar, àpnhîre ar, Metîndjwýnh ne amijo ĩ ne me bawýr ruw. Kubê ne Jeju. Arým gwaj baje Jeju markam Bâmdjwý ma. Metîndjwýnh kumrêx ne kum gwaj bajabê gwaj kam amipân̄h bamã abê ne kam bamã kradjwý jabê, baje abeno bakamykam bamã aben jabê ne kam Metîndjwýnh kabên kôt ar amijo baba, bamã abêkam. Nhȳm Metîndjwýnh arým Jeju kôt gwaj bajaxwe kunĩ maro akno. Kam dja gwaj kum amijarê nhȳm arým gwaj bamar krâta. Nãm ã Djuão kute arkum 'ã karôo ane.

Kabên kute mýjja kunĩmã tĩn jangjênhja'ã ujarênh.

Dju k 5.11; Ap 1.18

1 ¹Be, amrêbê ne me'ô nhidjibê Kabên, kute mýjja kunĩmã tĩn jangjênhja, mýjja kunĩ kêtri Kabênja. Kabênja ar imã kabên jarê bar kabênkôt kuman inoo omũ. Ne arým prĩne omũnh mex ne ar inhikrao kupê. Tãm ne bar memã 'ã idjujarênh ar iba. ²Tãmja, kute mýjja kunĩmã tĩn jangjênhja ne pykakam bôx ne amijo amirĩt bar arým omũn kam 'ã ar amã amijarê. Metîndjwýnhkôt me tĩn rã'ã: rã'ã kadjy ne me'ôja kute memã tĩn jangjênh. Ja ne bar ar amã arê. Ta ne me Babãm djwýnhmê ro'ã ar ban kam arým pykakam ar imã amijo amirĩt. ³Bar ije omũnh ne mar kôt ar amã arê. Gwaj ba baje abeno banhôbikwa kadjy ar amã arê. Gwaj baje abeno banhôbikwakam mrãmri ne baje me Babãm djwýnhmê Kra Jeju Kritu aro banhôbikwa. ⁴Mýj kadjy ne ba ja'ã ar amã pi'ôk no'ôk ne? Bir, dja gar omũn aman arým mrãmri akĩnho akĩnhkumrêx. Ja kadjy ne ba 'ã ar amã pi'ôk no'ôk ne.

Me kute katàt amijo ba.

Dju r 8.12; Ep 5.8; Tex k 5.5

⁵Ga, akamàt kô tykkam me kute mýjja pumũnh kêt ne mrãnh punuja pumũ. Nhȳm me memã pry kurwý nhȳm me arým irãkam katàt ba. Me axwedjwý ne me mrãnh punu nhȳm me arým memã Metîndjwýnh kabên jarê. Nhȳm kam me arým amim kuman kabênkôt katàt amijo ba kute mrãmri ne me irãkam katàt baja pyræk. Metîndjwýnhdjwý djãm

mrãnh punun axwe? Arkati. Katàt amijo ban axwe kêtumrêx. Tãm ne Metĩndjwýnh ar imã arê bar arým kuman arým ar amã arê.

⁶Gwaj badjwý godja gwaj memã kum, “Metĩndjwýnh ne ijo òbikwan ijo ba”, ane. Ne atekam akamàt kô tykkam bamrãnh punumãnh pràbê amim Metĩndjwýnh kabên mar kêt ne bamrãnh punun bajaxwe. Djãm kam mrãmri bakabênkumrêx? Kati. Nã gwãm amijo bajêx ne katàt bakabên kêtumrêx. Metĩndjwýnh kute gwaj bajo òbikwa kêt ne kute gwaj bajo ba kêt.

⁷Metĩndjwýnh ne katàt ar amijo ban axwe kêtumrêx. Nãm kute mrãmri ne me irakam katàt ba pyræk. Dja gwaj kudjwa kabên kôt katàt amijo baban bamã bajaxwe prãm kêt ne kam arým mrãmri bajêx kêt. Nhyam kam Metĩndjwýnh mrãmri gwaj bajo òbikwakumrêx ne kute gwaj bajo bakumrêx. Ne kam arým prĩne gwaj bajo mex. Kra Jeju Kritu kamròkôt gwaj bajo mex.^a Kute mrãmri ne me kute mýjja punu põnh nhyam arým prĩne mex pyræk. Dja ã gwaj bajo mexo ane.

Me kute amijaxwe kôt Metĩndjwýnhmã amijarênh.

⁸Godja gwaj baje amim,

—Djãm ijaxwe? Kati. Ijaxwe kêtumrêx, anhýr jabej, ne kam arík amim bajêx ne bakabên katàt kêtumrêx. ⁹Nàr godja gwaj tu bajaxwe kôt kum amijarê nhyam Metĩndjwýnh arým gwaj bajaxwe maro aknon gwaj bakam ngryk kêt ne prĩne gwaj bajo mex. Mrãmri ne kabên kajgo kêt ne katàt kute amijo bakumrêx. Kam dja prĩne gwaj bajo mex gwaj arým kum bajaxwe kêt. ¹⁰Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt? Kati. Metĩndjwýnh ne arým memã kum, “Me kunĩ kupãnhã axwe”, ane. Kam, godja gwaj baje memã kum, “Kati, ijaxwe'ò kêt”, anhýr jabej ne arým Metĩndjwýnh kute me'ò 'èxnhĩ pyræk. Ne arým baje amim, “Metĩndjwýnh 'èxnhĩ”, anhýr pyræk. Ne kam baje Metĩndjwýnh kabên mar kêtumrêx.

Me nêje Metĩndjwýnhmã kabên djwýnh'ã ujarênh.

Xim k 2.5; Idja 4.14, 9.11

2 ¹Akmere, àpnhĩre ar, mýkam ne ba ar amã ikabên ja'ã pi'òk no'òk ne? Bir, ar ajaxwe kêt kadjy. Godja gwaj bajò arým bajaxwe jabej. Mýj dja gwaj amim arên kuma? Bir, dja gwaj amim,

—Kàjkwakam ne me'ò dja. Jeju Kritu ne dja. Axwe kêtumrêx. Ta dja inêje Metĩndjwýnhmã kabêno dja. Ta dja inêje kum kabên nhyam arým ijaxwe maro aknon ikam ngryk kêt, ane. Dja gwaj ã bajò bajaxwe jabej amim ane. ²Jejubê ne gwaj bakam ngryko apêx djwýnh. Metĩndjwýnh ne gwaj bajaxwekam ngryk nhyam Jeju kute gwaj bajaxweo pãnh kadjy arým ty. Ne kam tyk jakam arým gwaj bajaxweo pãnh nhyam kam arým gwaj bakam ngryk kêt. Djãm gwaj bajbit? Kati. Me kunĩ. Apýnh pykakam me ba djàri me kunĩ jaxwe nhyam Jejubê mekam ngryko apêx djwýnh.

^a1.7 Dja jãm gwaj bajaxwe man jãm bajaxwe pãnh kamrò prõtja man kam prĩne gwaj bajo mex.

³Djãm mrãmri ne gwaj baje amim Jeju markumrêx? Mÿj dja gwaj ja mar on? Bir, dja gwaj me kute katàt amijo ba'ã kute memã karökôt kabênja markumrêx ne kôt ar amijo baba. Ne kam arÿm amim,

—Be ga, ije kabên markumrêx ne kôt amijo ibaja pumü. Mrãmri ije amim Jeju markumrêx, ane. Gwaj kam arÿm ja ma. Gwaj baje amim Jeju markumrêxja ma. ⁴Jeju ne me kute katàt amijo ba'ã memã karôn memã arê. Godja gwaj kabên mar kêt ne kôt amijo baba kêt jabej ne memã kum, “Ba ije amim Jeju mar”, anhÿr jabej. Ne kam bajêx ne bakabên katàt kêt.

⁵Nàr, godja gwaj kabên man kôt amijo baba jabej arÿm mrãmri bamã Metîndjwÿnh jabêkumrêx. Ne bamã abêo amü amikamênho môn kam arÿm amim,

—Mrãmri ne Metîndjwÿnh kute amikôt ijo bakumrêx. Ga, imã abêkumrêxja pumü, ane. Gwaj kam arÿm ja markumrêx. Metîndjwÿnh kute amikôt gwaj bajo baja markumrêx. ⁶Me kute,

—Ba ne ba ije Jeju 'amÿnh tÿx ne 'ã idjukanga kêt, anhÿrja ren katàt amijo ba kute ta katàt amijo ba pyræk.

Me kum kamy jabêmã.

Dju r 13.34, 15.12; Dju k 3.14

⁷Akmere, àpnhîre ar, imã ar ajabê. Ije ar amã katàt aje amijo aba'ã karökam djã ne ba me kabên ny'ô jarê? Kati. Me kabên tûm ne ba arê. Ar aje Jeju kôt amijo abikamênh krax djâkam me kute ar amã kabên jarênh ja ne ba ar amã arê. ⁸Ne kam ajte pi'ôk jakam katàt aje amijo aba'ã ar amã karô. Kute mrãmri ne ikabên ny pyræk ne ba ar amã arê. Jeju kumrêx kute kabên ja mar tÿx ne kôt ar amijo ba. Gar arÿm kudjwa kôt ar amijo aba. Nhyim kam kabên ar amã kute mrãmri ne ny pyræk. Gar kôt ar amijo aba nhyim kam me arÿm Jeju mex man ar gadjwÿ ar amex ma. Ne kam ar ajã amim, “Mrãmri ne ar kabênkumrêx”, ane. Mÿkam? Bir, gar arÿm me kukràdjã punu kanga. Me kukràdjã punu kute akamàt kô tyk pyræk arÿm kanga. Ne kam arÿm Metîndjwÿnh kukràdjã ny ma. Kukràdjã ny kôt gar katàt ar amijo aba kute mrãmri ne irâkam me katàt baja pyræk. Nhyim kam me arÿm ar ama.

⁹Dja me'ô memã kum,

—Ba ne ba Metîndjwÿnh kabênkôt katàt ar amijo iba kute mrãmri ne me irâkam katàt baja pyræk, ane. Ne atekam kum kamy kurê. Gwaj baje Jeju kabênkôt o bakamyja kurê. Djãm mrãmri ne katàt kute amijo bakumrêx? Kati. Axwen kute amijo ba punu rã'ã kute mrãmri ne me akamàt kô tykkam ba punu pyræk.

¹⁰Nhyim be, me'ô kum kamy jabêja ne mrãmri Metîndjwÿnh kabênkôt katàt kute amijo bakumrêx. Katàt kute amijo ba kute mrãmri ne me irâkam katàt ba nhyim mÿjja'ô kute me par tok kêt pyræk.

¹¹Nhyim be, me kum kamy kurêja ne arÿm amim 'êx ne aminoo aknon kute katàt kute amijo baja mar kêtumrêx. Kute mrãmri ne me'ô akamàt kô tykkam no biknor ne kute amipry mar kêt pyræk. Mÿkam ne kute katàt

kute amijo baja mar kêt? Bir ga, me akamât kô tykkam baja te rîtmâja pumû. Nhym nokam akamât kô tykbit. Me kum kamy kurêdjwý ne me amakkre kêt ne kam kute katât kute amijo baja mar kêt.

¹² Ar aprîre, akmere, âpnhîre ar, mýkam ne ba ã ar amã ikabên jarênho ane? Bir, gar ajaxwe nhym Jeju arým ar ajaxwe pânhy ty. Nhym kam Metîndjwýnh arým Jeju man arým ar ajaxwe maro aknon ar akam ngryk kêt ne. Kam ne ba pi'ôkkam ã ar amã arênho ane.

¹³ Ar akra krâptî, ar amã ne ba pi'ôk no'ôkkam ikabên jarê. Mýkam? Bir, Kritu ne mýjja kunî kêtri ar ba. Ar aje Kritu markam ne ba ar amã ikabên jarê. Ar ajabatânh nymã ne ba pi'ôk no'ôkkam ikabên jarê. Mýkam? Bir, Xatanaj ar ajaxwemã te kute amiwýr ar ajo akêxmã gar arým mar kêt ne arým o apa. Kam ne ba ar amã arê.

Ar aprîre, ar amã ne ba pi'ôk no'ôkkam ikabên jarê. Mýkam? Bir, ar aje me Babãm djwýnh markam ne ba ar amã arê.

¹⁴ Ar akra krâptî, ba ne ba pi'ôk no'ôkkam ar amã ikabên jarê. Mýkam? Bir, Kritu mýjja kunî kêtri ar baja ar aje markam ne ba ar amã arê. Ar ajabatânh ny, ba ne ba pi'ôk no'ôkkam ar amã ikabên jarê. Mýkam? Bir, Xatanaj ar ajaxwemã te kute amiwýr ar ajo akêxmã gar arým kubê atýx ne Metîndjwýnh kabên mar týx ne 'amýnh týx. Ne kam 'ã adjukanga kêt ne arým Xatanajo apa. Kam ne ba ar amã ikabên jarê.

Me kum Metîndjwýnh kînh kêtja kukràdjà punu'ã ujarênh.

¹⁵ Me kum Metîndjwýnh kînh kêtja kukràdjà punu, me õ mýjja punudjwý, kwârîk wânhy ar amã kînh kêt. Me kum me kukràdjà punu kînhja kum Metîndjwýnh jabê kêtkumrêx. ¹⁶ Mýkam ne me kum abê kêt? Bir, djãm me Babãm djwýnh kute memã kukràdjà punu jarênhy? Kati. Me kum Metîndjwýnh kînh kêtja ne me kute memã kukràdjà punu jarênhy. Me axwe kadjy ne me kute memã arênhy ne memã kum,

—Dja ga amidjwýnhbito kînh, anhýro ba. Me axwe kadjy ne me ajte memã kum,

—Dja ga amim mýjja pumûnh týx, anhýro ba. Me axwe kadjy ne me ajte memã kum,

—Dja ga amibên amijo adjàmra, anhýro ba. Me kukràdjà punu ja ne me kum Metîndjwýnh kînh kêtja memã arênhy ba.

¹⁷ Dja me kum Metîndjwýnh kînh kêt kukràdjà punuja ï apêx ne me kum mýjja punu kînhdjwý ï apêx. Nhym be, me kute Metîndjwýnh kabên mar ne kôt kute amijo ba rã'ãja ne me Metîndjwýnh kôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Kam kwârîk wânhy ar amã me kukràdjà punu kînh kêt.

Kritu kurê djwýnh'ã ujarênhy.

¹⁸ Be, arým ijabatânh mexkam ba ar amã ikabên jarê. Dja gar amim ikabênja ma. Arým akati bôx 'ýr. Arým mýjja kunî kute pykakôt amingrânhy nhym me

kunĩ kute aminhinomã amimênh 'ÿr. Dja akati bôx nhym Kritu kurê djwýnh rax arým amirĩt gwaj arým omũ. Kritu kurê djwýnh rax ja ne me arým ar amã 'ã ajarê. Nhym kute amirĩt kukãm arým ajbir jakam kurê djwýnh kumex ne amirĩt ne. Kumex amirĩt nhym me arým gwaj bamã me arê gwaj kam kôt amim,

—Mrãmri arým gwaj bawýr ô akati bôx 'ÿr. Ga, kukãm kurê djwýnh kumex arým amirĩtja pumũ, ane. Gwaj kam arým ja markumrêx. Ne amiwýr akatija markumrêx. Ne amiwýr me kunĩ kute aminhinomã amimênh nhô akatija markumrêx.

¹⁹Amrêbê ne Kritu kurê djwýnhja gwaj baje amim Jeju marjamê ro'ã krĩ. Nhym be, arým ne me Kritu bê amijo akêx ne ate ar ban gwaj baro'ã krĩ kanga. Gwaj kam arým memã bakaton abenmã kum,

—Be, Kritu kurê djwýnh ne wã, ane. Gwaj baro'ã me krĩkam djãm mrãmri me kute gwaj bakôt amim Jeju markumrêx? Kati. Me ren markumrêx ne ren Jeju bê amijo akêx kêt ne ren kator kêt. Nhym be, kati. Me kute Jeju mar kêt'ã kute amijo amirĩt kadjy ne me arým kato.

²⁰Be, Kritu kurê djwýnh dja ar amã 'êx ba. Dja me te ar amã 'êx gar me mar prãm kêtumrêx. Mýkam ne ar aje me mar kêt? Bir, Kritu mextire ne axwe kêtumrêx ne arým ar amã Karô jano nhym arým ar ajo ba. Kute ar ajo bakam ar aje me kabên katât kunĩ mar ne aje Kritu kurê djwýnhja mar prãm kêt.

²¹Djãm ar aje me kabên katât mar kêtka ne ba ar amã pi'ók ja no'ók ne? Kati. Ar aje me kabên katât markam ne ba ar amã no'ók ne. Be, me kute memã 'êx bakam ne me kute me kabên katât kôt arênh kêtumrêx. Ja ne gar arým aje mar.

²²Nhym mýj me'ô ne 'êxnhĩkumrêx? Bir, me 'êxnhĩ ne me memã kum,

—Djãm Jeju'ã ne Metĩndjwýnh kute me banhô Bênjadjwýrbê kumkati mênh got? Djãm Jejubê Kritu got? Kati. Atemã. Nãm me ã memã anhýro ba. Me ja ne me 'êxnhĩkumrêx. Me kute Bãm japrýn Kra japrý. Me ja ne me kubê Kritu kurê djwýnhkumrêx. ²³Me kute Kra mar kêtja ne me kute Bãm mar kêtumrêx. Me kute tu amim Kra markumrêxja ne me kute tu amim Bãmdjwý markumrêx.

²⁴Me kute amrêbê ar amã kukràdjã jarênh dja gar 'amýnh tỳx ne tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêt. Ar aje Jejukôt amijo abikamênh krax djãkam me kute ar amã kukràdjã jarênhja dja gar 'ã adjukanga kêt. Godja gar 'ã adjukanga kêt jabej ne kam Kramê Bãmdjwý 'ã adjukanga kêt. ²⁵Nhym kam Bãm gwaj bamã,

—Dja gar ikôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne, ane. Mrãmri ne gwaj bamã ja jarênhkumrêx. Kabên pydjĩn arê.

²⁶Be, Kritu kurê djwýnh kute Metĩndjwýnhbê gwaj bajo akêx prãm. Mekôt bajaxwemã kubê gwaj bajo akêx prãm. Me'ã ne ba ije ar amã pi'ók no'ókja. ²⁷Dja me te: kute ar ajo akêxmã ar ajo ane. Mýkam? Bir, Metĩndjwýnh kute ar amã Karô janor nhym kute ar ajamýnh tỳx ne ar ajo bakam. Karô kute ar ajo bakam djãm atemã me'ô kute ar amã, “Ota, me'ô 'êxnhĩ”, anhýrmã? Kati. Karôja ta dja ar amã me 'êxnhĩ jarê. Ta ne kute ar amã mýjja kunĩ, me kukràdjã kunĩ jarênh ne katât kute ar amã arênhkumrêx. 'Êxnhĩ kêtumrêx. Amrêbê kute ar amã

kukràdjà jarênh kôt dja gar mã Kritu 'amýnh týxkumrêx ne tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêt. Nhym kam me te: ar amã 'êx ne kute ar ajo akêxmã.

Metîndjwýnh kra ar'ã ujarênh.

²⁸Be, arým ijabatành mexkam ne ba ar amã ikabên jarê. Dja gar amim ikabênja ma. Dja gar amim Kritu 'amýnh týx ne 'ã adjukanga kêt. Gwaj amim 'amýnh týx ne 'ã badjukanga kêt nhym arým gwaj bamã amijo amirît. Gwaj bamã amijo amirît gwaj kam arým bamã uma kêt ne bapijãm kêt ne dja.

²⁹Gar arým aje Jeju katàt kute amijo baja mar. Me katàt kute amijo baja kunîdjwý Metîndjwýnh arým meo kra nhym me umar djà ny. Jadjwý gar arým aje mar.

3 ¹Me Babãm djwýnh ta ne arým gwaj bamã, “Ikra ar”, ane. Djãm kam kum gwaj bajabê ngri? Kum gwaj bajabê:kumrêx. Nhym be, gwaj babê Metîndjwýnh krakam me kute gwaj bamar kêt. Me kum Metîndjwýnh kînh kêtja kute gwaj bamar kêt. Mýkam? Bir, me kute Jeju mar kêtka ne me kute gwaj bamar kêt. ²Akmere, àpnhîre ar, jakam gwaj babê Metîndjwýnh krakumrêx. Ne kam mýj dja gwaj î bakute? Kon. Kraxje kute gwaj bamã o amirît kêt rã'ã gwaj baje mar kêt rã'ã. Nhym be, Jeju dja î gwaj bamã amijo amirît gwaj arým prîne mexkôt omü. Nhym kam ta amikôt gwaj badjwý gwaj bajo mex gwaj arým baje Jeju pyræk. Ja ne gwaj baje markumrêx ne amim,

—Nà. Dja ijo mex ba arým ije Jeju pyræk, ane. ³Gwaj bawýr Jeju bôxkam amakbê bamã bamex prã:m. Gwaj bamã bamex kute ta mex pyræk prã:m. Ne kam kam amak djêje amijo mexo tẽ.

⁴Nhym be, me axwe ne me Metîndjwýnh kukràdjà mar kêt ne kam amikrà ar o ba. Metîndjwýnh te memã kum, “Kwārîk wānh ajaxwe kêt”, ane nhym me arým kam amikrà ar o ban tu axwe. ⁵Mýj kadjy ne Kritu ruw ne nã kurüm katon ar ba? Bir, kute gwaj bamã bajaxweo apêx kadjy ne katon ar ba. Ja ne gar arým aje markumrêx ne amim,

—Kute imã ijaxweo apêx kadjy ne Jeju katon ar ba, ane. Djãm ta axwe'õ? Arkati. ⁶Me kute amim Jeju mar týxo ban 'ã ukanga kêtja ne me mã kum axwe prãm kêt. Nhym be, me mã kum axwe prãm kute amim Jeju mar kêt.

⁷Akmere, àpnhîre ar, me kute me axwe'ã 'êx ne ar amã, “Me axwe kêt”, anhýrkam kwārîk wānh gê me'õ o ar anoo biknor kêt. Djãm me axwe mex? Kati. Me katàt kute amijo babit ne me mex. Jeju kôt me mex.

⁸Nhym be, me kute arek axweo ba prãmja ne Xatanaj meo ba. Mýkam? Bir, Xatanaj adjàkamã axwe krax ne kute arek axweo ba prãm. Kam ne arým me kute arek axweo ba prãmja Xatanaj kute meo ba. Metîndjwýnh Kra kute Xatanajo àpanh kadjy ne kato. Dja o apa nhym arým meo ba kêt nhym me arým axwe kêt. Ja kadjy ne nã kurüm katon ar ba. ⁹Metîndjwýnh kute meo krakam ne me arým umar djà ny. Kam ne me arek kute axweo

(Djuão kumrêx 3.12)

ba prãm kêt. Metĩndjwýnh Karô^b kute mýjja 'y pyræk ne memã wadjàn me kadjwýnhbê nhỹ, me axwebê àptàro nhỹ. Kam ne me te kute arek axweo bamã. Metĩndjwýnh kute meo krakam ne me te arek axweo bamã.

¹⁰Mýj xêbê ne Metĩndjwýnh kra ar? Bir, Metĩndjwýnh kra ne me kum axwe prãm kêt ne kum kamy jabê. Kum gwaj baje Jeju kabênkôt o bakamyja jabê. Kum kamy jabê gwaj arým kôt memã bakaton me omũ. Me jabê ne Metĩndjwýnh kra ar. Ja ne gwaj omũ. Mýj xêjabê ne Xatanaj kra ar? Bir, Xatanaj kra ne me kum axwe prãm ne kum gwaj bakamy jabê kêt gwaj kam arým kôt memã bakaton me omũ. Me jabê ne Xatanaj kra ar.

^b 3.9 Metĩndjwýnh Karô ne kabêno memã amak bô nhym me umar djà nyn arým kum axwe prãm kêt. Dja ga 'ã Ped k 1.23, Xij 1.18, Mat 13.3-23, Dju r 1.13, 3.5 jarên ama.

Me kum aben jabê'ã kute memã karô.

¹¹Ba ar amã arê gar ama. Metîndjwýnh ne memã kum,

—Dja ga me amã aben jabê, ane. Ja ne gar aje amim Jeju marmo kraxkam aje mar ne mar rã'ã. ¹²Be, me bakukãmãre Kaĩ ne arým kamy bĩ. Kwãrĩk wãnh gar Kaĩ kôt ã amijo anhÿr kêt. Xatanaj ne Kaĩo ba nhym arým kamy bĩ. Mÿkam ne kamy bĩ? Bir, ta ãpênh jaxwe prãmkam nhym kamy katât kute amijo ba prãmkam.

¹³Bir, akmere, ãpnhĩre ar, godja me kum Metîndjwýnh kĩnh kêtja kum ar akurê jabej. Kwãrĩk wãnh ar amim,

—Je tô mÿkam ne me ã ijo ane? anhÿr kêt.

¹⁴Amrêbê gwaj bajaxwekam ne gwaj me biknor tokry djàkam bamõrmã. Djãm jakam kam gwaj bamõrmã? Kati. Jakam ne gwaj arým Metîndjwýnhkôt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne. Mÿjkôt dja gwaj ja markumrêx, ne amim,

—Mrãmri ne arým Metîndjwýnhkôt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Bir, gwaj arým mrãmri bamã bakamy jabêkumrêxkôt. Dja gwaj bamã bakamy jabêkumrêx ne arým amim,

—Mrãmri dja ba arým Metîndjwýnhkôt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne. Ga, arým imã ikamy jabêkumrêxja pumũ, ane. Gwaj kam arým ja markumrêx. Ne kam kôt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ãja markumrêx. Nhym be, me kum kamy jabê kêtja ne me me biknor tokry djàkam mõrmã rã'ã.

¹⁵Me kum kamy kurê kunĩ ne me kute me par djwýnh pyrãk. Ne kam me par djwýnh dja Metîndjwýnhkôt tĩn ne ar ba kêt. Ja ne gar arým aje mar.

¹⁶Nhym be, Jeju mrãmri kum gwaj bajabêkumrêxkam arým gwaj bapãnh ty. Gwaj ren bamã aben jabê kute Jeju kum gwaj bajabê ne gwaj bapãnh tyk pyrãk. Nhym me ren arým kute gwaj bakamy'õnh bĩnmã. Gwaj ren bamã bakamy jabêkumrêxkam ren arým memã kum,

—Ba dja ga me ibĩ gẽ ikamy tĩn ne, ane. Gwaj ren bamã abêkumrêxkam gwaj ren ã memã ane. ¹⁷Nhym be, me'õ nhõ mÿjja nhym kamy nhõ mÿjja kêt. Nhym arým omũ. Omũnho nhÿ:n kam arým amim,

—Je, djãm ije amikutã kum inhõ mÿjja kwÿ nhõrmã? Kati. Dja ba kum õr kêt, ane. Djãm tãmwã ne Metîndjwýnh kôt kum kamy jabê got? Kati.

¹⁸Be, arým ijabatãnh mexkam ne ba ar amã ikabên jarê. Dja gar amim ikabên ma. Kwãrĩk wãnh gwaj bajajkwa kajgokambit memã, “Imã me abêkumrêx”, anhÿr kêt. Gwaj bakabên kwÿ kajgokumrêx. Ate dja gwaj bamã aben jabêkumrêx ne abenmã mÿjja ngãn abenmã apê. ¹⁹Dja gwaj bamã me abêkumrêx ne kam arým markumrêx. Metîndjwýnh arým kute gwaj bajo aminhõkumrêx markumrêx. Ne kam arým amim,

—Mrãmri ne Metîndjwýnh arým ijo aminhõkumrêx, ane. Ne kam ja markumrêx ne ate bakrãn badjumar mex ne ar baba.

²⁰Nhym be, godja gwaj banhõkre kadjwýnhbê amiman amim,

—Djãm mrãmri Metĩndjwỳnh kabẽn kôt imã me abêkumrêx? Kati. Imã me abê rerekre, ane. Gwaj amiman arỳm badjumar punu. Ne kam ajte amim,

—Metĩndjwỳnh ne kute mỳjja kunĩ mar ne kute inhõkre kadjwỳnhbê ikabẽn mar mexkumrêx. Ta dja imã tỳx jadja, ba arỳm imã me abêkumrêx, ane. Dja gwaj ã Metĩndjwỳnh'ã amim anen arỳm amikam badjumar punu kêt ne.

²¹Nàr atekam baje banhõkre kadjwỳnhbê amim bakabẽn markam amim,

—Kati. Metĩndjwỳnh kabẽnkôt imã me abêkumrêx, anhỹr jabej ne arỳm bamã Metĩndjwỳnh pyma kêt. ²²Ne kam tu kute gwaj bamã mỳjja nhipêxo kum a'uw nhym arỳm gwaj bamã ipêx. Mỳkam? Bir, gwaj baje kabẽn mar ne kôt amijo baba nhym gwaj bakam kĩnhkam dja arỳm gwaj bamã ipêx. ²³Metĩndjwỳnh ne gwaj bamã,

—Dja gar tu amim Ikra Jeju Kritu markumrêx ne ar amã aben jabê, ane. Gwaj kabẽn ja man kôt ar amijo baba. Tãm ne ja.

²⁴Dja gwaj Metĩndjwỳnh kute abenã gwaj bamã karõja man kam kabẽn kôt ar amijo baba. Ne kam arỳm Metĩndjwỳnh kôt ar baba. Nhym kam arỳm gwaj bakadjwỳnhbê amijo kajkep. Djãm mrãmri ne Metĩndjwỳnh gwaj bakadjwỳnhbê mã amijo kajkepkumrêx? Mỳjkôt ne gwaj ja ma? Bir, Metĩndjwỳnh ne gwaj bamã Karõ jano. Karõ ta dja gwaj bamã,

—Arỳm ne Metĩndjwỳnh akadjwỳnhbê amẽ amijo kajkep, ane. Kam dja gwaj ja markumrêx, Metĩndjwỳnh gwaj bakadjwỳnhbê amijo kajkepja markumrêx.

Me kute me mex jabej me kabimã.

A Dju 7

4 ¹Akmere, àpnhĩre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabẽn. Dja gar amim ikabẽnja ma. Dja me ar awỳr bõx jabej ne ar amã,

—Metĩndjwỳnh kukwakam ne ba ar amã 'ã ajarẽ, anhỹr jabej. Kumrêx dja gar amim me kabin me mrãmri Metĩndjwỳnh kabẽn kôt kabẽn katàtmã akato. Mỳkam? Bir, me ta kute amijo Metĩndjwỳnh kukwakam ujarẽn djwỳnh ne amijo 'êx baja ne krãptĩ. Ne kam arỳm pyka kunĩkôt apõx ne ar ba. Kam dja gar amim me kabi.

²Mỳj dja gwaj amim me kabin memã bajapõx on? Bir, dja gwaj me kabẽn ma nhym me memã kum,

—Be, mrãmri ne Jeju Kritu kàjkwa kurũm ruw ne nã kurũm katon ar ba, ane. Godja me ã memã anhỹro ba jabej. Me wã dja gwaj me markumrêx. Nãm me amijo 'êx kêt ne mrãmri Metĩndjwỳnh kabẽn kôt kabẽnkumrêx.

³Nhym be, me kute memã anhỹr kêt ne ate memã kum,

—Be, kati. Nhỹnh ne Jeju Kritu kàjkwa kurũm ruw ne nã kurũm katon ar ba? Kati, anhỹro ba. Me kute memã ja jarẽnho ba ne me amijo 'êx ne Metĩndjwỳnh kabẽn kôt kabẽn kêt. Kritu kurê djwỳnh'õ ne ja. Ja ne me arỳm ar amã arẽ. Kritu kurê djwỳnh rax bõxmã arẽ. Bõx kukãm ne kurê djwỳnh kwỳ arỳm jakam katon mekôt ar ba.

⁴Akmere, àpnhîre ar, Metîndjwýnh kôt gar arým akabên aba. Gar arým kam kurê djwýnho apa. Mýjkôt ne gar o apa? Bir, Jeju ar akam ýrkôt. Jeju ne ar ajo ban týxo kute pykakam kurê djwýnh kunĩ jakrenh mexi.^c Gar kam kukwakam arým meo apa. ⁵Me kum Metîndjwýnh kînh kêtja kôt ne Kritu kurê djwýnh amijo ba. Ne kam me kabên kôt kabên. Nhym kam me kum Metîndjwýnh kînh kêtja arým kum Kritu kurê djwýnh kînh ne me kabên maro ba.

⁶Nhym be, ar ba ne bar ije memã Metîndjwýnh kabên jarênhkam mrãmri memã kabên jarênhkumrêx. Me kute ar ikabên markumrêxja gwaj arým me'ã abenmã,

—Mrãmri kute Metîndjwýnh markumrêx. Ga, kute Metîndjwýnh kabên markumrêxja pumũ. Mrãmri kabênkumrêx, ane. Nhym be, me kute ar ikabên mar kêtja gwaj arým me'ã abenmã kum,

—Kati. Kute Metîndjwýnh mar kêt. Ga, kute Metîndjwýnh kabên mar kêtja pumũ. 'Êxnhĩkumrêx, ane. Gwaj ã amim me kabio anen arým memã bajapôx ne arým me kuma. Me kabênkumrêx jabej nàr me 'êxnhĩ jabej arým memã bajapôx ne me kuma.

Me kum aben jabêmã.

Mat 22.39; Dju r 13.34; Gar 5.14; Ped k 1.22

⁷Akmere, àpnhîre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên. Me kute amim Metîndjwýnh markôt ne me kum aben jabê. Kam gwaj bamã aben jabê. Mýj xêbê ne Metîndjwýnh kra ar? Bir me kum me abêbit ne mebê Metîndjwýnh kra. Metîndjwýnh kra ne me umar djà ny. Me kum me abêbit ne me kute Metîndjwýnh mar. ⁸Ta kum me abê nhym kam me arým kôt kum aben jabê. Kam, me kum me abê kêt kute Metîndjwýnh mar kêt.

⁹Metîndjwýnh kum gwaj bajabê. Mýjkôt ne gwaj baje ja mar. Bir, nãm arým gwaj bawýr Kra djwýnh jano. Kra pydji jano nhym pykakam bôx. Gwaj kôt batîn ne ar baba rã'ã: rã'ã kadjy. Kam ne gwaj baje Metîndjwýnh kum gwaj bajabêja markumrêx ne amim,

—Nã. Metîndjwýnh kum ijabê:kumrêx, ane. ¹⁰Mrãmri kum gwaj bajabêkumrêx. Djãm gwaj ba bamã Metîndjwýnh jabê? Kati. Ta ne kum gwaj bajabê. Kum gwaj bajabên kam arým Kra jano nhym nã kurũm katon ar ba. Gwaj bajaxwe: nhym Metîndjwýnh gwaj bajaxwekam ngryk. Nhym Kra arým gwaj bajaxweo pãnh ne Metîndjwýnhmã gwaj bakam ngryko apêx, gwaj bakam Metîndjwýnh ngryko apêx.

¹¹Metîndjwýnh kute ã kum gwaj bajabêo anhýrkam gwaj ren kudjwa bamã aben jabê. Akmere, àpnhîre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên. Dja gar amim ikabênja ma. ¹²Djãm me'ô ne arým kàjkwakam Metîndjwýnh pumũ? Kati. Me'ô ne kute omũnh kêtumrêx. Kwãrĩk wãnh gwaj omũnh kêt. Godja gwaj bamã

^c 4.4 Djãm pykakambit kurê djwýnh nhym týxo kute akrenh Kati, kàjkwakamdjwý. Jeju ne týxo kute kurê djwýnh kunĩ jakrenh mexi. Epedju 1.21-22 dja gar arên kôt ama.

aben jabê nhym Metĩndjwỳnh arỳm gwaj bakadjwỳnhbê mã amijo kajkep. Gwaj kam bamã Metĩndjwỳnh jabê tỳxo amũ amikamẽnho mõi bamã abê tỳ:x ne.

¹³Metĩndjwỳnh ne arỳm gwaj bamã Karõ jano nhym arỳm ar gwaj bajo ba. Gwaj kam baje Metĩndjwỳnh kute ar gwaj bajo ban gwaj bakadjwỳnhbê amijo kajkepja markumrêx ne amim,

—Nã. Kute ar ijo ban ikadjwỳnhbê amijo kajkepkumrêx, ane. ¹⁴Ar ba ne bar arỳm Kra pumũnho iba. Mrãmri ne me Babãm djwỳnh arỳm Kra jano nhym bõx. Kute pykakam me axwe kunĩ pytarmã ne me'ỳr bõx. ¹⁵Me kute memã kum,

—Mrãmri Jejubê Metĩndjwỳnh Krakumrêx, anhỹro baja. Me ja ne me kute amim maro ba. Nhym Metĩndjwỳnh mrãmri me kadjwỳnhbê mã amijo kajkep ne amikõt ar meo ba.

¹⁶Metĩndjwỳnh kum gwaj bajabê gwaj arỳm tu amim markumrêx ne amim,

—Mrãmri, kum ijabêkumrêx, ane.

Me kum aben jabê japõx djabê ne Metĩndjwỳnh. Ta ne kum me abê nhym kam me kõt arỳm kum aben jabê. Metĩndjwỳnhkam me kum aben jabê japõx djakam ne me mã kum aben jabê. Ne kam me mã kum aben jabêja Metĩndjwỳnh amikõt ar meo ban me kadjwỳnhbê mã amijo kajkep.

¹⁷Dja Metĩndjwỳnh ã gwaj bajo ane gwaj kam kõt bamã abê tỳxo amũ amikamẽnho mõi. Gwaj kam arỳm bamã abê tỳ:x ne. Nhym kam Metĩndjwỳnh nhõ akati arỳm bõx. Kute memã axwe pãnh jarênh djã nhõ akati bõx. Gwaj kam bajbit bamã uma kêt ne dja. Mỳkam? Bir, pykakam gwaj ar babari gwaj bamã abêkam. Gwaj bamã abê kute ta kum gwaj bajabê pyrãk. Kam dja gwaj bamã uma kêt ne dja. ¹⁸Ga, me prĩne kum me abêkumrêxkam arỳm kum me uma kêtumrêxja pumũ. Mỳkam? Bir, me kute meo bikênh karõ ne me kum me uma. Me kum me umakam ne me prĩne kum me abê mex kêt rãã.

¹⁹Mỳkam ne gwaj bamã Metĩndjwỳnh jabê? Bir, ta kumrêx ne kum gwaj bajabê gwaj kam arỳm bamã abê. ²⁰Nhym kam gwaj baje Jeju kabênkõt me'õo bakamyja, gwaj bajõ jãm bamã kurên jãm memã kum, “Imã Metĩndjwỳnh jabêkumrêx”, ane. Kati. Nã gwãm bajêx. Gwaj baje bakamy pumũnhkam ne gwaj bamã kurêkam te bamã Metĩndjwỳnh pumũnh kêtja jabêmã. ²¹Metĩndjwỳnh arỳm gwaj bamã 'ã karõn gwaj bamã,

—Djãm ar amã ijabê? Dja gar amã akamydjwỳ jabê, ane. Kam dja gwaj bamã bakamy jabêkumrêx.

Me kute tu amim Metĩndjwỳnh Kra markumrêx'ã ujarênh.

5 ¹Mỳj xêbê ne Metĩndjwỳnh krakumrêx? Bir, me kwỳ ĩ pỳnhkõt kute mã amim,

—Mrãmri ne Jejubê Kritu. Mrãmri ne Metĩndjwỳnh Jeju'ã me banhõ Bẽnadjwỳrbê kumkati mênhkumrêx, anhỹrja. Me kute mã amim anhỹr ne tu kute amim markumrêx ja ne mebê Metĩndjwỳnh krakumrêx ne umar djã ny. Ne kam mebê Metĩndjwỳnh krakam me kum Metĩndjwỳnh jabê. Djãm Metĩndjwỳnhbit me kum abê? Kati. Amibu'ã mebê Metĩndjwỳnh kradjwỳ ne me arỳm kum me abê.

²Djãm mrãmri ne gwaj bamã amibu'ã Metĩndjwỳnh kra ar abêkumrêx? Mỳj kôt dja gwaj arỳm ja markumrêx? Bir, dja gwaj bamã Metĩndjwỳnh jabên kabên man kôt ar amijo baba. Ne kam kôt arỳm bamã kra ar abêja markumrêx ne arỳm amim,

—Nà. Imã Metĩndjwỳnh kra ar abêkumrêx, ane.

³Dja gwaj kute me kute katàt amijo ba'ã memã karôkôt kabênja man kôt ar amijo baban kam arỳm bamã Metĩndjwỳnh jabêkumrêx. Djãm gwaj baje kabên mar ne te kôt amijo babamã? Kati. Gwaj kôt amijo babaja babê tỳx kêt. ⁴Mỳkam? Bir, me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja te gwaj bamã amikukràdjà jarẽ gwaj bamã me kukràdjà kĩnh kêt. Metĩndjwỳnh ne arỳm gwaj bajo kra gwaj arỳm badjumar djà ny. Kam gwaj bamã me kukràdjà kĩnh kêt ne kôt amijo baba kêt. Ne tu amim Metĩndjwỳnh markumrêx ne arỳm me kukràdjà kôt amijo baba kêt.

⁵Mỳj xêja ne me kute me kukràdjà mar kêt ne kôt amijo ba kêt? Bir, me kute tu amim Jeju markumrêxbit. Me kute mã amim,

—Mrãmri Jejubê Metĩndjwỳnh Krakumrêx, anhỹro ba. Me jabit ne me kute me kukràdjà mar kêt ne kôt amijo ba kêt.

Metĩndjwỳnh kute memã Krao amirĩt.

Dju r 5.31

⁶Ne kam mỳj ne Metĩndjwỳnh arỳm gwaj bamã Kra jarênho amirĩt on? Bir, Kra Jeju Kritu bôx ne nã kurũm kato. Ne kam arỳm abatanh ne. Nhym Metĩndjwỳnh kute arênho amirĩt kadjy Djuão arỳm ngômã adjà. Ngômã adjà nhym kam tũmràm arỳm kamrô prôt ne arỳm ty. Djãm ngômã adjarkambit Metĩndjwỳnh gwaj bamã Kra jarênho amirĩt? Kati. Kamrô prôt ne tykkamdjwỳ kute o amirĩt. Nhym kam Metĩndjwỳnh Karôdjwỳ ajte Kra'ã amijarênho amirĩt. Karô mrãmri katàt kute kabên jarênhkumrêx.

⁷Be, Metĩndjwỳnh arỳm Kra jarênho amirĩto amãnhkrut ne ikjêkêt.

⁸Karôkôt o amirĩt. Ngômã adjarkam o amirĩt. Kamrô prôt nhym tykkam o amirĩt. Kunĩkôt ne Metĩndjwỳnh kabên pydji.

⁹Pykakam me kute mrãmri gwaj bamã mỳjja'ã amijarênho amirĩtkam gwaj abenmã kum, “Mrãmri ne amijarênhkumrêx”, ane. Nhym be, Metĩndjwỳnh kute Kra'ã amijarênho amirĩtkam kabên katàto kute me kunĩ jakrenh. Kam me kunĩ ren abenmã kum,

—Mrãmri Jejubê Metĩndjwỳnh Krakumrêx, ane. ¹⁰Me kute tu amim Metĩndjwỳnh Kra markumrêx ne me amim,

—Mrãmri ne Jejubê Metĩndjwỳnh Krakumrêx, anen amikadjwỳnhbê markumrêx. Nhym be, me kute amim Metĩndjwỳnh mar kêt ne me Jejuo me'õ 'èxnhĩ pyrāk. Mỳkam? Bir, mrãmri Metĩndjwỳnh kute Kra'ã amijarênho amirĩtkumrêx nhym me kute amim mar kêtka ne me o me'õ 'èxnhĩ pyrāk. ¹¹Nhym Metĩndjwỳnh arỳm amijarênho amirĩt ne memã kum,

—Me kute tu amim ikra markumrêx arÿm ikôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne, ane. ¹²Me kute Krao aminhõja ne kôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã nhym me kute Metîndjwÿnh Krao aminhõ kêtja kôt tîn kêtumrêx ne.

¹³Ar aje tu amim Metîndjwÿnh Kra markumrêx ar. Ar amã ne ba ikabên ja'ã pi'ôk no'ôk ne. Mÿj kadjy? Bir, ar aje pi'ôkkam ikabên jarênh ne mar kadjy. Dja gar aman tu amikukâm kôt atîn markumrêx. Metîndjwÿnhkôt atîn ne ar aba rã'ã: rã'ãja markumrêx ne amim,

—Nà. Dja ba kôt itîn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Dja gar pi'ôkkam ikabên jarên aman kam arÿm tu amikukâm ja markumrêx. Metîndjwÿnhkôt atîn ne ar aba rã'ã: rã'ãja markumrêx.

¹⁴Dja gwaj ja man arÿm Metîndjwÿnhmã mÿjjao a'uw. Ta kute amim gwaj bajã karô kôt o a'uw ne kum,

—Aje ijã amim karô kôt dja ga ã imã mÿjjao ane, ane. Dja gwaj ã kum ane nhym arÿm gwaj bama. Ja ne gwaj baje markumrêx. ¹⁵Kute gwaj bamarkumrêx dja gwaj kuman arÿm amim,

—Mrãmri dja kôt ã imã mÿjjao ane, ane. Dja gwaj amim anen arÿm kute gwaj bamã mÿjjao anhÿr kadjy baje amimarkumrêx ne amiwÿr baje mÿjjao badjã'wÿrja markumrêx.

Me axwe'ã ujarênh.

¹⁶⁻¹⁷Apÿnh me axwe djãri kunîkôt ne me axwe. Ne kam kwÿ pãnh tyk kêt. Nhym be, atemã me axwe'ô pãnh dja arÿm ty. Godja me'ô me kute Jeju kôt abeno kamy 'ô pumû, axwe kôt omû. Gêdja o Metîndjwÿnhmã a'uw ne kum,

—Djünwã, amã ikamy kaprî. Kwârîk wãnh kum axweo pãnh kêt, ane. Dja ã kamyo Metîndjwÿnhmã à'wÿro ane. Nhym arÿm kum axweo pãnh kêt nhym tyk kêt ne tîn ne. Nàr me axwe 'ôkôt. Kôt me tykkumrêxja. Djãm o kute Metîndjwÿnhmã à'wÿrmã? Kati. Dja mrãmri kôt ty.

¹⁸Metîndjwÿnh kute memã amak bônh nhym me umar djã nyja kunî kum axwe prãm kêt. Jadjwÿ ne gwaj markumrêx ne amim,

—Nà. Me umar djã ny kunî kum axwe prãm kêt, ane. Nãm me amijaxwe kêt kadjy amijãno djan kum axwe prãm kêt. Nhym kam Xatanaj te kute amiwÿr meo akêx nhym me ro'ã axwemã.

¹⁹Metîndjwÿnh ne arÿm gwaj bajo kra. Nhym be, Xatanaj arÿm amikôt me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja kunî ar o ba. Ja ne gwaj baje markumrêx ne amim,

—Nà. Metîndjwÿnh ne arÿm ijo kra. Nhym be, Xatanaj arÿm amikôt me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja kunî ar o ba, ane.

²⁰Metîndjwÿnh Kra ne arÿm bôx. Katât kabên ne katât kute amijo bakumrêx. Ne kam gwaj baje Kra katâtkumrêxkôt mar kadjy arÿm gwaj bamã bajamak bô. Ja ne gwaj baje markumrêx ne amim,

—Nà. Arÿm ne Kra bôx ne imã ijamak bô. Ije ta katâtkumrêx mar kadjy arÿm imã ijamak bô, ane. Nhym kam Kra Jeju Kritu arÿm amim gwaj bapytà. Katâtkumrêxja arÿm amim gwaj bapytà. Mrãmri kubê

Metĩndjwýnhkumrẽx. Gwaj kôt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne. Jadjwý ne gwaj baje arým tu amim markumrẽx.

²¹Akmere, àpnhĩre ar, mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêx me kute kum amijarẽnhja ne kumex. Dja gar amijãno dja. Mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêx'ýr aje amijo akẽx kêt kadjy amijãno dja. Tãm ne ja.